L'anarquia explicada a la meva filla

Pippo Gurrieri

EDITORIAL
DESCONTROL

L'anarquia explicada a la meva filla

Pippo Gurrieri

Títol:
L'anarquia explicada a la meva filla
Autoria: Pippo Gurrieri

Títol original: *L'anarchia spiegata a mia figlia*. Italia. Bfs edizioni, (2018).

1a edició catalana: juny de 2025, Barcelona
Col·lecció *Desbordant Lletres*
Descontrol Editorial
C/Constitució 19, Can Batlló, nau 80, 08014 Barcelona
www.descontrol.cat Tel. 93 4223787

ISBN: 978-84-18283-89-5
Dipòsit legal: B 3788-2025

Edició: Descontrol Editorial // editorial@descontrol.cat

Traducció i correcció: Pablo Romero Noguera (L'Entrellat SCCL)
Maquetació i disseny: Descontrol Editorial
Disseny de portada: Descontrol Editorial // editorial@descontrol.cat
Imprès a: Cevagraf Impremta Cooperativa i Ecològica
Distribució: Descontrol Distribució // distribucio@descontrol.cat

Amb el suport del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Reconeixement – NoComercial (by–nc): Es permet la generació d'obres derivades sempre que no se'n faci un ús comercial i es citi la font. Tampoc es pot utilitzar l'obra original amb finalitats comercials.

L'anarquia explicada a la meva filla

Pippo Gurrieri

EDITORIAL
DESCONTROL

I

Tarda

—Hola, papa.
—Hola. Què escoltes?

—Canya de la bona.
—Música molt forta, o què?

—Música punk, d'un CD que m'ha deixat un amic.
—Italiana?

—No, és d'una banda anglesa. Fan punk anarquista…
—Ah, caram.

—Els textos són molt intensos. M'agrada molt la seva música, però hi ha un problema.
—Què passa?

—Doncs que el meu amic va amb una gent que es defineix com a anarquista i escolta aquesta música, i a mi m'agradaria conèixer-los.
—I quin és el problema?

—És que tinc les idees una mica confuses sobre els anarquistes…

—Bé, sempre pots informar-te'n, documentar-te'n.

—I no podríem parlar-ne una mica tu i jo?

—Entesos, però voldria comprendre en primer lloc en quin sentit creus que les teves idees sobre els anarquistes són confuses.

—Aviam, és que se'n parla com si fossin perillosos i violents. De tant en tant se senten a la televisió notícies sobre atemptats suposadament comesos per anarquistes… Uns altres, en canvi, els consideren poetes, somiatruites, gent que sempre té el cap ple de pardals. Veient com es vesteixen alguns joves, amb el símbol de la Ⓐ, he pensat que l'anarquista és aquell que rebutja tota convenció, que vol ser lliure per fer el que vulgui, lliure per viure sense limitacions. I també he sentit definir-los com a persones coherents fins a l'extrem quan defensen la causa.

—I t'agradaria saber qui té raó, qui són realment aquests anarquistes fantasmagòrics i què és realment aquesta anarquia que propugnen…

—M'has llegit el pensament.

—Abans no parlem de les seves gestes, potser que enraonem una mica sobre la idea que els mou. Voldria explicar-te, també, quina és la meva opinió sobre el fet que hi hagi diferents maneres de definir els anarquistes, la majoria de les quals coincideixen a fornir-ne una idea negativa i enganyosa.

Fet i fet, o se'ls veu com uns violents sense motiu o com uns inadaptats socials.

—Vols dir que el que es vol és amagar el veritable significat de les paraules *anarquista* i *anarquia*?

—Exacte. Pensa-hi: per a qui està a dalt de tot de la societat i té uns privilegis a defensar, els anarquistes representen una amenaça, mentre que per a qui està a baix de tot i té motius de sobres per reivindicar una millora de la seva condició, signifiquen una enutjosa consciència crítica.

—Aleshores no deixen de tenir raó quan, des del seu punt de vista, els consideren perillosos o fins i tot terroristes!

—Sens dubte! Arran de la imatge deformada que, amb rares excepcions, s'acostuma a oferir dels anarquistes als llibres, la premsa, la televisió i el cinema, el coneixement sobre la idea i els seus sostenidors que s'ha difós al públic general és esbiaixat, i té per finalitat desactivar-ne el potencial innovador i subversiu. «L'anarquia és el caos!», es diu sovint, per això són perillosos els anarquistes. En la mesura en què són partidaris de l'abolició de tots els privilegis, la posada en comú dels mitjans de producció o la distribució igualitària dels béns, els subjectes en qüestió poden desfermar turbulències socials que posin en crisi o subverteixin la societat actual. Poden induir la gent a reflexionar sobre la pròpia condició i empènyer-la a revoltar-se per millorar-la. Ara bé, terroristes no ho són. El poder fa ús d'aquest terme per tal de crear al voltant dels anarquistes una cortina de desconfiança o, inclús, de por; d'aquesta manera mira de tenir-los aïllats. En veritat, tret de pocs casos, els gestos més espectaculars

dels anarquistes, com ara els atemptats sovint reeixits contra reis, tirans, opressors i contra institucions i símbols del poder, sempre s'han guanyat la simpatia de les classes populars, al contrari del que provoquen els actes terroristes, que són aquells adreçats a terroritzar les masses. Terrorista és aquell que dispara a la multitud, indiscriminadament. Els anarquistes, en canvi, particularment aquells que han adoptat mètodes de lluita més radicals, han triat sempre –tret d'alguns casos molt circumscrits, repeteixo– amb molta cura els seus objectius i han portat a terme les seves accions, sovint simbòliques, com a autèntics actes de propaganda de les seves idees. Malgrat tot, és fàcil sentir-ne a parlar com de persones de les quals millor mantenir-se allunyats…

—Deuen fer-los molta por!

—Això entra, diguem-ne, dins un cert dret a l'autodefensa. Mira, petita, en general en la lluita política els partits s'enfronten entre ells i sembla que de vegades les posicions esdevinguin irreconciliables. I el mateix passa dins les institucions, entre agències i organismes que sembla que estiguin sempre en conflicte i a punt d'esclatar en el trencament total. Aquestes batusses mai no van a més ni causen fractures irreparables; de fet, sovint ni tan sols són de veritat. Saps per què? Perquè tots comparteixen unes mateixes regles del joc, tots fan part integrant dels mecanismes polítics, econòmics i socials que de paraula sembla que rebutgin. Tots comparteixen l'estructura general de l'aparell de l'Estat, i si es barallen és només perquè competeixen per la conquesta de llocs de privilegi. Però hi ha un moviment que sosté una posició de rebuig radical d'aquestes regles i d'aquest aparell, que s'hi oposa, que

afirma obertament que no aspira a obtenir cap poder, que no desitja canviar-ne parts o modificar-ne les formes, sinó que té com a única i exclusiva aspiració tombar-lo: el moviment anarquista. En la seva llarga història, els anarquistes s'han vist enrolats en una doble missió: la de destructors de la societat autoritària i opressora present (cosa que ha fet que se'ls consideri violents) i la d'edificadors d'un «món nou» (cosa que ha fet que se'ls consideri somiatruites incorregibles).

—Així doncs, els anarquistes no són perillosos, oi?

—No són individus que hagin nascut amb aquesta tara al cervell, no! Tan sols són persones que s'han fet una idea precisa del món i de l'organització de la societat en què viuen, i malden per trobar les metodologies que serveixin per impulsar les seves idees basades en la germanor, la igualtat i la llibertat. D'aquí que no tinguin gens d'interès en el sistema de partits, el sistema econòmic o institucions autoritàries com el govern i l'Estat, perquè d'aquesta manera són lliures de tot condicionament. Però aquest posicionament no els duu a la passivitat o la delegació, sinó que es transforma en una lluita directa, practicada en primera persona, per construir una societat en què no hi hagi govern de cap mena.

—I què els fa pensar que no hi pot haver governs justos que ajudin els pobres i assegurin el benestar de tota la població?

—Tot govern és emanació d'una classe privilegiada, i els polítics estan al seu servei, si és que no pertanyen directament al mateix món privilegiat. Aquests personatges defensen els seus interessos, els de la seva classe, i això només pot anar en

detriment de tots els altres, de les anomenades classes subalternes. Fins i tot quan els governs fan lleis per alleugerir la pobresa, com passa de vegades, solen cuinar-se als salons de la burgesia, de manera que estan pensades per extreure'n algun profit en termes de pau social, és a dir, d'atenuació de les tensions i el malestar social, o d'augment de la capacitat adquisitiva de les classes populars, això és, per donar un impuls al sistema productiu i eixamplar els seus beneficis, seguint una lògica que està a la base de la nostra societat de consum. Cap govern ni governant pot tenir interès en danyar les classes riques; només poden tenir-lo aquells que pateixen la seva explotació, aquells per als quals canviar el sistema, abolir el govern, pot representar l'inici d'una vida millor.

—Ni tan sols un govern d'anarquistes?

—Ja no serien anarquistes, deixarien de ser-ho en el moment en què acceptessin seure al govern. Des d'aquell moment, els seus propòsits i bones intencions quedarien invalidats. El govern és una màquina que actua de manera parasitària sobre la societat. Els privilegis que la posició de govern assigna als representants institucionals els faria desviar de les seves idees inicials. I si, malgrat tot, s'entestessin a implementar-les, aleshores hi intervindrien les forces que substancien l'acció d'un govern: els militars, els banquers, els industrials… i ho impedirien, de grat o per força. Als governants «anarquistes» només els quedarien dues opcions: admetre que han fracassat, esdevenir realistes, oblidar les seves idees i fer com han fet tots els seus predecessors, tal vegada fent alguna intervenció de caràcter caritatiu de les que no perjudiquen els privilegis consolidats; o simplement renunciar-hi i tornar-se'n a casa

amb la consciència de la impossibilitat de millorar la societat de manera substancial a través de la conquesta del govern.

—Espera't un moment, que estem tocant punts prou delicats… Estant contra tothom, els anarquistes tenen tothom en contra. M'agradaria entendre quin sentit té aquest seu estar contra tothom. Per què haurien de tenir raó precisament ells, que són una minoria ínfima, quan els altres representen la majoria?

—Caram, no és que facis preguntes fàcils tu tampoc, eh! Aviam, anem a pams. L'anarquia és el gran somni de llibertat que ha empès els éssers humans a voler el millor per a si mateixos i el seu entorn, una mena de flama que crema dins, un sentiment instintiu que tots els éssers vivents proven i els fa intolerants davant qualsevol limitació de la pròpia llibertat, davant qualsevol regla coercitiva. Tots els individus miren de viure la pròpia vida amb la màxima llibertat, i aquest és el veritable motor de la història, allò que anima els homes i les dones, els moviments socials, científics i artístics que han encarnat el progrés de la humanitat des de la prehistòria fins als nostres dies.

—Però això la llibertat, no l'anarquia…

—L'anarquia no és res més que una societat organitzada sobre la base de la llibertat, és la consciència que els éssers humans poden viure en llibertat mitjançant la concreció d'un sistema de relacions socials antiautoritàries, en què el desenvolupament de les activitats humanes, des de les més simples a les més complexes, s'esdevé de manera que tothom tingui la possibilitat, dins d'assemblees lliures, de perseguir la pròpia

felicitat sense patir l'abús dels altres. Consisteix a estendre les oportunitats per a tothom, a intensificar la descentralització, a posar fi als privilegis, etcètera. Els seus detractors parlen de caos perquè no creuen possible viure sense les regles dictades per una organització social jeràrquica, quan l'anarquia no és altra cosa que la llibertat organitzada, una recerca permanent de l'harmonia entre la responsabilitat i la llibertat, entre l'individu i la societat.

—No et sembla una mica utòpica, aquesta idea?

—Ja ho crec. Però és que la història de la humanitat no és més que un intent de fer realitat la utopia. No es tracta d'una il·lusió o d'un somni irrealitzable, sinó simplement d'un que encara no s'ha realitzat. Tu creus que és possible viure sense tenir aquesta mena de somnis? Es pot viure sense projectes que t'engresquin, per més difícils d'assolir que semblin? Com creus que es miraven Leonardo da Vinci quan estudiava la hipotètica aplicació als éssers humans de les lleis del vol dels ocells?

—Com a un boig, o un somiador.

—Ni més ni menys. I tanmateix és gràcies als seus estudis, les seves intuïcions, la seva recerca de l'impossible que a poc a poc els éssers humans han arribat a trobar la manera de volar… i de fer tantes altres coses. Només qui no renuncia a somiar té la certesa d'anar endavant d'alguna manera. Qui s'atura es resigna a una vida limitada, normal, banal. Somiar no vol dir necessàriament allunyar-se de la realitat, sinó que pot significar tenir idees molt innovadores, idees-somni que contribueixin a millorar la realitat existent. Al capdavall, és

el que fan els investigadors, els científics independents del poder, aquells que experimenten amb estils de vida diferents o noves formes de treball, aquells que promouen avenços en el camp de l'art, de l'arquitectura, de la urbanística. I saps què ens ensenya la història?

—Què?

—Que tots els innovadors, tots els curiosos, tots els que han mirat d'anar més enllà dels límits del conegut han estat perseguits pel poder temporal, arrestats, processats, fins i tot morts… o bé s'han deixat ensinistrar, renunciant als seus projectes o posant la seva intel·ligència al servei dels opressors.

—Eren considerats perillosos?

—Demostraven l'absurditat dels absolutismes, feien palès que altres veritats eren possibles, que altres idees mereixen tenir drets de ciutadania i, per tant, que eren possibles altres formes de viure en societat menys iniqües o, millor, en absolut iniqües. El poder, que sempre és conservador –i maleït, com deia l'anarquista francesa Louise Michel–, els temia, perquè podien obrir bretxa i dur-lo a una ruïna lenta però inexorable. Hipàcia d'Alexandria, Galileo Galilei, Giordano Bruno i tantíssims personatges més o menys coneguts d'arreu del món ha arribat un moment en què s'han trobat desafiant les veritats imposades per l'Església, pels sobirans, per l'Estat, però no en nom d'una altra veritat absoluta, sinó de la recerca lliure, de l'experimentació, del dret al dubte. I ho han pagat amb la seva persona. Però si no fos per persones com aquestes, la humanitat no hauria fet cap pas endavant en el camp de les ciències, de la tècnica, de l'art, del pensament sota la

bandera d'una afirmació innegable de llibertat. Tanmateix, veiem com aquestes conquestes s'han posat i es continuen posant en dubte per les forces que defensen l'statu quo, és a dir, el sistema dels privilegis i el domini dels pocs sobre la majoria.

—És ben cert aquest discurs sobre els somnis, però se'm fa estrany que pugui covar en la gent comuna. En els joves potser sí, perquè som proclius als grans somnis, però amb el temps aprenem a desinflar-los i redimensionar-los a mesura que transitem cap al món dels adults.

—Jo crec que els adults també cultiven els somnis. Crec que tothom va a la saga d'alguna cosa, sigui un somni d'amor o el desig menys lloable que et toqui la loteria i et resolgui la vida. La dimensió utòpica no s'abandona mai del tot. Certament, estar subjecte a determinats models educatius i al bombardeig quotidià de la propaganda dels mitjans fa que fins i tot els nostres somnis acabin condicionats i siguin encarrilats envers fites adulterades. Així doncs, per al poder els somnis continuen sent un perill. Sobretot quan el somni d'un pot esdevenir el somni de molts. Hi ha una mena d'aforisme anarquista que diu: «Quan somia una persona, només és un somni, quan són molts els que somien, comença la realitat». Dit d'una altra manera, cal passar de l'aspiració individual a la col·lectiva, a la consciència que les idees que cultivem han de trobar la manera d'afirmar-se en la realitat, i això només és possible amb la implicació col·lectiva.

—O sigui que somiar és gairebé professar idees anarquistes?

—No ben bé, però sí que significa mantenir un cert grau d'espontaneïtat i de llibertat interior, que és el que et prepara per al pas a un nivell superior, quan el somni es bat amb la realitat i comença el ball entre innovació i conservació. La societat autoritària regulada per l'Estat n'és conscient, i quan no pot apagar els somnis, mira de deformar-ne els significats. Hi ha un lloc comú que recita: «Qui no era anarquista als vint anys!» i que a França tradueixen com «Als vint anys, anarquista, als trenta, socialista, i als quaranta, conservador». Segons els sostenidors de tals absurditats, la idea anarquista no seria altra cosa que una malaltia juvenil, una acne utòpica que s'agafa a una determinada edat però que després desapareix en créixer. La intenció és sempre la de desactivar una idea, llevant-li allò que més li és propi: el somni dels somnis, el desig d'una gran transformació social, la instauració d'una societat sense Estat. No és pas per atzar que els anarquistes no siguin tots somiadors incorregibles de vint anys, sinó dones i homes de totes les edats compromesos per igual en el mateix somni, al qual miren de donar vida i propagar cadascú a la seva manera, utilitzant mètodes i mitjans diferents segons el seu tarannà i la condició en què es trobin: hi ha qui organitza els treballadors i qui opta per un estil de vida alternativa, qui s'inclina per l'educació i qui fa acció directa contra les institucions, qui tria l'opció individualista i qui desitja la via més organitzativa, qui s'implica en l'àmbit de les arts i qui prefereix la lliure experimentació.

—Jo em trobo amb molts nois i noies que es diuen anarquistes però només fan música. Tu creus que la música pot ser un mitjà per diferenciar-se i «combatre el poder»?

—Les expressions artístiques són la manifestació de la creativitat de l'individu. Aquell qui es dedica a l'art, d'una manera o altra es projecta amb una perspectiva llibertària, perquè es tracta d'un camí que desconeix tot obstacle, regla, censura o condicionament i, per tant, el lliura objectivament -com bé dius- a una posició de diferenciació respecte del poder. La música és un vehicle de socialització i d'alliberament dels cossos que avui assumeix, a més, un valor de contestació, precisament perquè representa aquella flama ardent dins de l'individu, aquella connexió amb la seva naturalesa d'ésser lliure. La realitat demostra, però, que el poder sempre ha combatut els artistes, sigui reprimint-los o comprant-los, convertint-los en gossets amansits: pintors i cantors de cort, que lloen les benaurances dels dominadors. Enmig hi ha tots aquests creatius que afirmen no posicionar-se però són útils al sistema per distraure, sinó endormiscar, les ments dels oprimits. Cal estar atents, doncs, perquè si no allibera, l'art pot esdevenir el seu oposat: un mitjà per tenir a ratlla els esperits rebels i per engabiar la creativitat i posar-la al servei del sistema. Per això, un veritable artista (i no em fico en què ha de fer o com ha de fer-ho) s'ha de mantenir sempre allunyat dels salons del poder.

—Comptat i debatut, doncs, hi podria haver un anarquista en cadascun de nosaltres… Sense ser-ne conscients, potser som tots anarquistes.

—Sense cap mena de dubte!

—I què me'n dius, de l'egoisme? No és natural que la gent pensi només en si mateixa i se li'n fotin els altres?

—L'egoisme és un component fonamental de la natura humana, representa la inclinació pels instints naturals, la recerca de la satisfacció personal, l'ésser lliure i gelós de la pròpia independència. Gràcies a l'egoisme, un subjecte es defensa de l'exterior que vol sotmetre'l. L'educació autoritària i els condicionaments que l'individu pateix des del naixement tendeixen a pervertir-ne la «natura feréstega», a fer-ne un ésser conformista i obedient, ensinistrat segons les regles autoritàries de respecte a les jerarquies. L'egoisme humà, si no desenvolupa un sentit d'autodefensa d'aquestes agressions, pot corrompre's en una actitud d'abús de la satisfacció pròpia en detriment dels altres. És la societat autoritària la que deforma l'egoisme humà i el converteix en un element de fricció i divisió. Fora d'aquest context, l'egoisme es mostra com un bé i esdevé la base de tota relació solidària. Jo estic bé, content i satisfet en la mesura que també els altres estan bé, contents i satisfets. Et semblarà una paradoxa, però l'egoisme és un parent estret de l'altruisme. Per sort, l'autoritarisme no reeixirà mai a cancel·lar del tot l'instint de llibertat, el jo primordial de l'ésser humà.

—Vols dir? Em… podries explicar-te millor?

—Tu fixa't en els nadons i les criatures més petites de pocs mesos o anys. Encara són lliures de condicionaments autoritaris. En la mesura que la cultura encara no els ha afaiçonat, o només els ha afaiçonat parcialment, no coneixen convencions, pors, escrúpols o silencis imposats. Tenen un comportament extremadament lliure i defugen tot gregarisme. Amb els anys, les tècniques educatives autoritàries cisellaran la seva natura, però dins dels individus adults que esdevindran romandrà

molt d'aquell animal lliure que eren quan van néixer. I per sempre més cremarà aquesta flama, aquest rebuig a les constriccions, a la disciplina i a l'autoritat, tot i que sovint l'hauran de témer perquè prendran consciència que donar-hi via lliure els exposarà a riscos. Heus aquí per què en el decurs de les nostres vides cadascú de nosaltres esdevenim una mena de camps de batalla entre la llibertat que mira d'emergir i l'instint de reprimir-la que se'ns inculca des de la més tendra infància. Aquesta flama sovint sucumbeix, sufocada per instints induïts com la recerca de l'èxit, l'arribisme, l'escalada social o la por de perdre allò que s'ha adquirit, quan no per comportaments més profunds i irracionals típics de la psicologia humana. Però quan reeixim a ser espontanis, quan ens movem en una esfera lliure i serena, esdevenim l'exemple vivent que una societat no-jeràrquica és possible, encara que no en siguem conscients.

—Me'n podries posar algun exemple?

—Puf, són moltíssimes les situacions en què la gent es comporta de manera antiautoritària sense adonar-se'n... Te'n recordes, l'estiu passat al mar, que ens van convidar a una barbacoa? L'havien organitzat els nostres veïns pel bocaorella, es va fer la compra i després es van repartir els costos entre els participants. Alguns van portar la carn, altres el carbó i la resta preparaven les taules; després hi havia qui tallava el pa, qui preparava la festeta posterior, etcètera. Recordaràs, també, que en el moment de menjar tothom se servia a si mateix, mentre que als infants més petits els ajudava qui tenien més a prop. Havent sopat vam recollir la placeta sense que ningú donés ordres a ningú ni vigilés, i encabat va començar la

música, en un clima de comunió i alegria. Una cosa senzilla, sense pensar en cap moment en jerarquies o rols predefinits, sense ni tan sols demanar permís a l'Ajuntament per l'ús del carrer ni a la SGAE per la música. D'això se'n diu autogestió i té una goma d'enganxar d'allò més forta: la solidaritat.

—Sí, d'acord, però deixa'm que dubti del seu abast real…

—No creus que si les persones són capaces de gestionar una situació com aquesta sense conflictes, en col·laboració i sense cap mena de directrius ni papers preestablerts, han de poder fer-ho també en àmbits com la feina, la vida comunitària del barri o l'escola? Aquesta mena de coses tenen lloc a cada pas en la vida real, no t'imagines com. En determinades circumstàncies històriques (crisis econòmiques i financeres, caiguda de règims dictatorials, guerres civils, processos de descolonització, fases subsegüents a catàstrofes naturals com els terratrèmols), el poble es desperta de la letargia, «descobreix» l'autogestió i recupera les fàbriques, els serveis, les escoles, els camps. Finalment alliberada, l'energia s'apodera de la realitat. El mètode autogestionari pot assumir també un caràcter revolucionari, sobretot quan els nostres protagonistes s'adonen que poden jugar fort i estan en disposició de prendre part en aquest gran somni –tal com va passar a Espanya l'any 1936– agafant les regnes de tots els àmbits de la vida i el treball: des de la gran indústria fins a l'agricultura, des dels serveis fins a les empreses comercials més petites, als pobles, a les viles, a les ciutats. Més recentment, hem assistit a experiències d'autogestió de les fàbriques gràcies al fet que s'han aprofitat conjuntures favorables, com en el cas de l'Argentina de principis d'aquest segle, quan els propietaris van

fugir amb els diners a l'estranger per por de les conseqüències de la crisi financera que treia el nas. En aquest cas, es tractava d'una metodologia de resistència que permetia els afectats continuar treballant, malgrat l'absència de l'antic patró, però sense desafiar l'autoritat establerta. Exemples d'aquesta mena n'hi ha arreu del món, començant justament per l'Amèrica Llatina, on està molt estesa la pràctica de donar vida a experiències autogestionàries per guiar determinades lluites o fer-se càrrec de territoris abandonats o desatesos per l'autoritat central, com a Chiapas, reconstruint-ne el teixit social, econòmic i polític. Un experiment molt important s'està desenvolupant en una regió kurda del nord de Síria, Rojava, on amb el nom de Confederalisme Democràtic s'està posant en pràctica l'autogovern en tots els camps, substituint l'Estat amb l'organització de base, assembleària i federal.

De fet, l'autogestió pot ser molt diversa. Es pot limitar a un sol àmbit, com ara l'ensenyament, o pot passar, per exemple, que es doni en una economia que emana tota de l'Estat, com va passar a l'extinta Iugoslàvia durant la segona meitat del segle xx: allà els treballadors autogestionaven tota la producció, en decidien autònomament les diverses fases, els salaris i els ritmes, però dins d'una planificació dirigida des de dalt.

—S'assembla una mica a la teoria del lliure albir que Déu hauria concedit als éssers humans.

—Bona, aquesta. Has posat un bon exemple. En el cas iugoslau podríem dir, sens dubte, que en definitiva els treballadors autogestionaven la seva pròpia explotació. Només si forma part integral d'un projecte antijeràrquic, l'autogestió

esdevé incompatible amb el sistema autoritari, capitalista i estatal; només en aquest cas reprodueix dins seu aquesta incompatibilitat, afavorint l'autonomia individual plena, sense jerarquies ni rols preestablerts que donin accés a privilegis. La llibertat de tots els subjectes que formen part del projecte conviu amb la responsabilitat individual, amb la rotació de rols, la distribució igualitària del saber i de les necessitats bàsiques, l'abolició de la propietat privada, etcètera. De fet, no pot haver-hi possessió individual dels béns primaris de què fa ús la comunitat, com la terra, les matèries primeres, les eines o les màquines: són de tots, i per tant de ningú; són un préstec dels qui ens han precedit i un dot per als que vindran.

Els anarquistes defensen el mètode autogestionari fins i tot en les petites coses, perquè creuen que és un camí que pot fer madurar una consciència superior, la necessitat dels grans projectes que germina a partir de les experiències particulars. M'agradaria aprofundir en aquesta idea tan important, tan fonamental, amb un altre exemple molt adient relacionat amb la vida quotidiana: pensa en els joves que comparteixen pis i es gestionen la vida en comú fent torns per a les tasques de la llar, sobretot aquelles més enutjoses com fer el bany o rentar els plats, però també fer la compra, cuinar, treure la pols... Res de més natural i normal: tot es fa segons l'acord lliure, i si hi ha algú amb alguna discapacitat, posem per cas, mai de la vida es veu penalitzat. Malgrat que la seva contribució material a l'organització de la casa és limitada, això no impedeix que se li ofereixi tota la cura i atenció que necessita, sense cap mena de discriminació. Heus aquí el principi de solidaritat que, més enllà de qualsevol llei artificial, regula les relacions humanes.